

rih ve coğrafyada geniş bilgisi olduğunu belirttiği Hâfız Ahmed Paşa'nın emriyle kaleme aldığını söyleyen yazar, Köprülü ailesinin fetih ve icraatlarını yazmanın kendisine mutluluk vereceğini ifade eder (vr. 1^b-2^a). Eserin telif tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte Behcetî'nin Ahmed Paşa'ya imam olmasından sonra 1735 yılından itibaren yazılmaya başlandığı ve iki yıl sonra Niş'in istirdadına veya müellifin vefatına kadar devam ettiği söylenebilir. Muhteva bakımından yedi kısımdan oluşan *Silsiletü'l-Âsafîyye*'de Vezîriâzam Köprülü Mehmed Paşa devri olayları (vr. 2^a-76^a), oğulları Vezîriâzam Fâzî Ahmed ve Fâzîl Mustafa paşaların dönemlerinde meydana gelen olaylar (vr. 76^a-164^b, 164^b-178^a), yeğeni Vezîriâzam Amcazâde Hüseyin Paşa dönemi hadiseleri (vr. 178^b-182^a), Fâzîl Mustafa Paşa'dan torunu Vezîriâzam Nûman Paşa devri vak'aları (vr. 182^b-186^a), bunun kardeşi Vezir Abdullah Paşa'nın biyografisi (vr. 186^a-198^a), nihayet yine Nûman Paşa'nın oğlu olup çeşitli yerlerde valilik yapan Vezir Köprülüâzâde Hâfız Ahmed Paşa ve dönemi olaylarının 1151'e (1738) kadar gelen kısmı (vr. 198^b-202^a) yer alır.

Eser daha önce yazılmış tarihlerden faydalanılarak meydana getirilmiştir. Köprülü Mehmed Paşa devri olayları ağırlıklı olarak *Naîmâ Tarihî*'nden (vr. 74^b), Fâzîl Ah-

med Paşa ve halefleri dönemlerinin olayları ise bunun devamı olan *Râşid Târihi* ile (vr. 74^b, 182^a) bunun zeyli olan Çelebizâde Âsım'ın tarihinden nakledilmiştir. Eserin beş varaklık son kısmı olan Köprülüâzâde Hâfız Ahmed Paşa devri olayları ise yazarın gözlemlerine dayanır (vr. 2^a). Biyografik bilgiler yer yer Osmanzâde Ahmed Tâib'in *Hadîkatü'l-vüzerâ*'sından alınmıştır (vr. 2^b). Eserin diğer kaynakları arasında Karaçelebizâde Abdülâziz Efendi'nin, İşâzâde'nin, Vecihî'nin, Mehmed Halife'nin ve Nişancı Abdurrahman Abdi Paşa'nın tarihleri yer alır (vr. 26^b, 45^a, 47^b, 61^b). *Silsiletü'l-Âsafîyye* bu bakımdan orijinalitenden uzak, basit bir derlemekten ibaret bir eser niteliğindedir. Bu özelliği yanında müsvede halinde kalmış olmasından dolayı pek tanınmamış, modern dönem tarihçileri dışında araştırmacıların dikkatini çekmemiştir.

Silsiletü'l-Âsafîyye'nin günümüze tek nüshası intikal etmiştir. Köprülü Kütüphanesi Hâfız Ahmed Paşa kitapları arasında (nr. 212) bulunan bu nüshanın ihtiva ettiği bazı boşluklarla üzerinde yapılan tasahih (vr. 114^a) ve ilâvelerden, hatta müellifin, "Bu mahalle Vezir Fazlı Paşa hikâyesi bulunup yazılmalıdır, Vecihî'de olmak gerektir" (vr. 52^b) gibi notlarının bulunmasından müellif hattıyla yazılmış olduğu kana-

ati doğmuştur. Zahrında Köprülüâzâde Hâfız Ahmed Paşa'nın vakıf mühürleri bulunan nüsha 219 varak olup âdi ta'lik hatla yazılmıştır. İhtiva ettiği mâlûmattan ziyade Osmanlı tarih edebiyatında ilk defa bir vezir ailesine hasredilmiş olması dolayısıyla önem kazanan eser üzerinde Mehmet Fatih Gökçek tarafından bir yüksek lisans tezi hazırlanmıştır (*Behcetî Seyyid İbrahim Efendi, Târih-i Sülâle-i Köprülü*, 2006, MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü).

BİBLİYOGRAFYA :

Köprülüâzâde Mehmed Paşa Kütüphanesinde *Mahfûz Kütüb-i Mevcûdenin Defteridir*, İstanbul, ts., s. 153, 164; *Osmanlı Müellifleri*, III, 29; TCYK, s. 663-664; Sadettin Nüzhet Ergun, *Türk Şairleri*, İstanbul 1945, II, 786; Levend, *Gazavatnâme*ler, s. 129; a.mlf., *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara 1973, I, 368-369; Babinger (Üçok), s. 241; Ramazan Şeşen v.dğr., *Fihrisü mahfûzâtı Mektebeti Köprülü*, İstanbul 1406/1986, II, 516; Nuri Akbayar, "Behcetî Seyyid İbrahim", *TDEA*, I, 376; Abdülkadir Özcan, "Hadîkatü'l-vüzerâ", *DLA*, XV, 23.

ABDÜLKADİR ÖZCAN

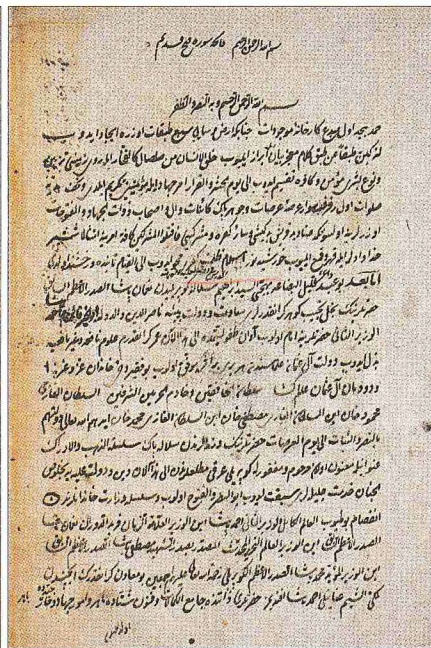
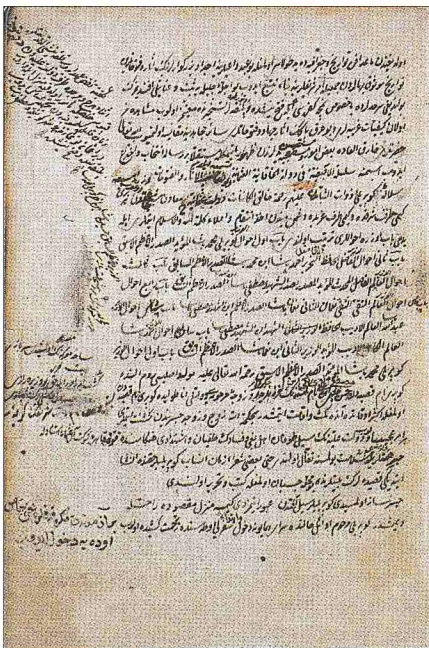
SİLSİLETÜ'Z-ZEHEB

(سلسلة الذهب)

En güvenilir isnad anlamında kullanılan bir hadis tabiri.

"Bir hadisi veya bir sözü ilk söyleyene nisbet etmek için senesinde yer alan râvilerin adlarını zikretmek" anlamındaki isnad hadis uydurma faaliyetlerine karşı geliştirilmiş en önemli tedbirdir (bk. İSNAD). Hadis âlimleri isnadda bulunan her râviyi araştırdıkları gibi isnadları da bir bütün olarak incelemişler, onları râvi sayısına göre "âli" ve "nâzil", güvenilir veya zayıf râvilerden meydana gelmesine göre "esahhu'l-esânîd" (isnadların en sahihi) ve "ehve'l-esânîd" (isnadların en zayıfı) şeklinde kısımlara ayırmışlardır. Tamamı güvenilir râvilerden meydana gelen isnad "silsiletü'z-zeheb" (altın zincir), "esahhu'l-esânîd", "ecel-lü'l-esânîd" (isnadların en üstünü), "ecvedü'l-esânîd" (isnadların en güzeli), "esbetü'l-esânîd" (isnadların en sağlamı), "akve'l-esânîd" (isnadların en güçlüsü), "ercahu'l-esânîd" (isnadların en çok tercih edileni), "ahfezü'l-esânîd" (isnadların en sahihi), "ahsenü'l-esânîd" (isnadların en güzeli) tabirleriyle ifade edilmiştir. Ancak hadis âlimlerinin en sahih isnad olduğunda icmâ etmeleri ve isnadında Ahmed b. Hanbel, Şâfiî ile Mâlik olmak üzere üç imamın bulunması sebebiyle Abdülkâhir el-Bağdâdî'ye göre Ahmed b. Hanbel > İmam Şâfiî > İmam Mâlik > Nâfi' > Abdullah b. Ömer isnadı en sahih isnadlar arasında silsiletü'z-zeheb

Silsiletü'l-Âsafîyye'nin ilk iki sayfası (Köprülü Ktp., Hâfız Ahmed Paşa, nr. 212)

sayılmıştır (Şemseddin es-Sehâvî, I, 20-21). Tamamı hadis uydurmacısı veya zayıf râvilerden oluşan isnadlar için "silsiletü'l-kezip" (yalan zinciri) ve "evhe'l-esânîd" tabirleri kullanılmıştır.

Hadis âlimlerinin râviler hakkındaki farklı değerlendirmeleri sebebiyle en sahih isnadın hangisi olduğu hususunda değişik görüşler ileri sürülmüştür. Ali b. Medîni, Yahyâ b. Maîn, Ebû Bekir b. Ebû Şeybe, İshak b. Râhûye, Ahmed b. Hanbel, Fellâs, Buhârî ve diğer hadis âlimleri tarafından tesbit edilen en sahih isnadlardan bir kısmı şunlardır: İbn Şihâb ez-Zührî > Sâlim b. Abdullah > Abdullah b. Ömer; Muhammed b. Sîrîn > Abîde es-Selmânî > Ali b. Ebû Tâlib (bazı âlimler Muhammed b. Sîrîn yerine Eyyûb es-Sahtiyânî veya Abdullah b. Avn'ı kabul ederler); A'meş > İbrâhîm en-Nehaî > Alkame b. Kays > Abdullah b. Mes'ûd; İbn Şihâb ez-Zührî > Ali b. Hüseyin > babası Hüseyin b. Ali > Ali b. Ebû Tâlib; İmam Mâlik > Nâfi' > Abdullah b. Ömer; İmam Şâfiî > İmam Mâlik > Nâfi' > Abdullah b. Ömer; Abdurrahman b. Kâsım > babası Kâsım b. Muhammed > Hz. Âişe; Ebû'z-Zinâd > Abdurrahman b. Hürmüz el-A'rec > Ebû Hüreyre. Hadis âlimleri en zayıf isnadları da tesbit etmişlerdir. Serî b. İsmâil > Dâvûd b. Yezîd el-Evdî > babası Yezîd b. Abdurrahman el-Evdî > Ebû Hüreyre; Şerîk > Ebû Fezâre > Ebû Zeyd > Abdullah b. Mes'ûd; Hafs b. Ömer el-Adenî > Hakem b. Ebân > İkrime > Abdullah b. Abbas en zayıf isnadın örneklerinden birkaçıdır. Muhammed b. Mervân es-Süddî es-Sagîr > Muhammed b. Sâib el-Kelbî > Ebû Sâlih > Abdullah b. Abbas ve Kâşgarî > Ahmed b. Ya'kûb b. İbrâhîm et-Tîbî el-Esedî > Mûsâ b. Mücellâ isnadları ise "silsiletü'l-kezip" olarak nitelendirilmiştir.

Hâkim en-Nisâbü'rî'nin bir isnad hakkındaki mutlak olarak en sahih veya en zayıf hükmünün verilemeyeceği, sahâbî râviyi veya bölgeleri esas alarak yapılacak tesbitin daha isabetli olacağı şeklindeki kanaati genelde kabul görmüştür. Dolayısıyla söz konusu isnadların sahâbe râvileri esas alınarak belirlendiği ve sözü edilen sahâbînin en sahih ve en zayıf isnadının zikredildiği kabul edilmiştir. Kaynaklarda Ehl-i beyt'in, en çok hadis rivayetiyle tanınan sahâbîlerin, Hz. Ebû Bekir ve Ömer'in, Abdullah b. Mes'ûd gibi diğer sahâbîlerin, ayrıca Mekke, Medine, Küfe, Yemen, Mısır, Şam, Horasan gibi bölgelerin en sahih ve en zayıf isnadları tesbit edilmiştir. Silsiletü'z-zeheb olarak kabul edilen Ahmed b. Hanbel > İmam Şâfiî > İmam Mâlik >

Nâfi' > Abdullah b. Ömer isnadıyla rivayet edilen hadisler Hâzîmî'nin günümüze ulaşmış olmadığı bilinmeyen *Silsiletü'z-zeheb fî mâ revâhü'l-İmâm Ahmed b. Hanbel 'anî'l-İmâm eş-Şâfi'î'si* ile İbn Hacer el-Askalânî'nin *Silsiletü'z-zeheb fî mâ revâhü'l-İmâm eş-Şâfi'î 'an Mâlik 'an Nâfi' 'an İbn Ömer* adlı eserinde bir araya getirilmiştir (bk. bibl.).

BİBLİYOGRAFYA :

Hâkim en-Nisâbü'rî, *Ma'rîfetü 'ulûmî'l-hadis* (nşr. Ahmed b. Fâris es-Sellûm), Beyrut 1424/2003, s. 226-234; İbnü's-Salâh, *'Ulûmü'l-hadis* (nşr. Âişe Abdurrahman), Kahire 1411/1990, s. 152-159; İbn Hacer el-Askalânî, *en-Nüket 'alâ Kitâbi İbnî's-Salâh* (nşr. Rebî' b. Hâdî Umeyr), Riyad 1408/1988, I, 247-262, 266, 495-502; a.mlf., *Silsiletü'z-zeheb* (nşr. Abdülmü'tî Emîn Kal'acî), Beyrut 1406/1986, neşreden giriş, s. 8-31; a.mlf., *Lisânü'l-Mizân* (nşr. Abdülfettâh Ebû Gude), Beyrut 1423/2002, III, 459; Süyûtî, *Tedribü'r-râvî* (nşr. Abdülvehhâb Abdülatîf), Medine 1392/1972, I, 81-88, 180-181; Şemseddin es-Sehâvî, *Fethü'l-muğîş* (nşr. Ali Hüseyin Ali), Beyrut 1412/1992, I, 20-26; *Tecrid Tercemesi*, I, 210-215, 272-273; Selman Başaran, "Hâzîmî", *DİA*, XVII, 125.

AHMET YÜCEL

SİLVAN

(bk. MEYYÂFÂRİKİN).

SİLVAN ULUCAMİİ

(bk. ULUCAMİ).

SILVESTRE de SACY

(bk. SACY, Antoine Isaac Silvestre de).

SİMÂK b. HARB

(سماك بن حرب)

Ebû'l-Mugîre Sîmâk b. Harb

b. Evs ez-Zühli el-Bekrî

(ö. 123/741)

Hadis hâfızı, tâbîi.

Küfe'ye ilk yerleştirilen kabilelerden biri olan Bekir b. Vâil'in Benî Zühli koluna mensuptur. Dayısı Sîmâk b. Mahreme'nin Hz. Ömer devrinde yapılan fetihlerde çeşitli görevler üstlenmesi, Muâviye ve Hz. Ali ihtilâfında Hz. Ali'ye muhalefet ettiği için Cezîre'ye kaçmak zorunda kalması, buna rağmen Küfe'de onun adına Mescidü Sîmâk adıyla bir mescid yapılması Sîmâk b. Harb'in anne tarafından Küfe'nin ileri gelen bir ailesine mensup olduğunu göstermektedir. Onun devrin valisi Ebû Hâlid İbn Hübeyre tarafından birkaç defa Bağdat'a

gönderilmesine bakılarak yöneticilerle ilişkisinin bulunduğu, muhtemelen bazı resmî vazifeler üstlendiği düşünülebilir. Öte yandan oğlu Saîd, kardeşleri Muhammed ve İbrâhîm b. Harb'in de hadis râvisi olması, kardeşinin oğlu Süveyd b. Talha'nın hadis tahsil etmesi onun ailesinin ilmî çevreler içerisinde yer aldığını ortaya koymaktadır. Sîmâk'ın nerede vefat ettiği bilinmemektedir.

Sîmâk b. Harb seksen kadar sahâbîyi gördüğünü belirtmiş; Enes b. Mâlik, Abdullah b. Zübeyr b. Avvâm, Dahhâk b. Kays, Câbir b. Semüre ve Nu'mân b. Beşîr gibi sahâbîlerden hadis rivayet etmiş; kendi kuşağından İbrâhîm en-Nehaî, Saîd b. Cübeyr, Hasan-ı Basrî, Muâviye b. Kurre, İkrime el-Berberî, Şa'bî, Alkame b. Vâil gibi tâbîlerden nakilde bulunmuştur. Kendisinden hadis nakledenler arasında başta oğlu Saîd olmak üzere A'meş, Hammâd b. Seleme, Şu'be b. Haccâc, Süfyân es-Sevrî, Şerîk b. Abdullah, Zâide b. Kudâme, İbrâhîm b. Tahmân, İsrâil b. Yûnus es-Sebîî gibi hadisçiler sayılabilir.

Hocaları Câbir b. Semüre ile İkrime el-Berberî'den çokça hadis rivayet eden Sîmâk'ın, Câbir b. Semüre'den naklettiği hadislere örnek olarak Hz. Peygamber'in namazlarda hangi sûre ve âyetleri okuduğu, zina eden bir kişinin recmedildiği, intihar eden birinin cenaze namazının kılınmadığı, Resûl-i Ekrem'in şemâilî, bilhas-sa nübüvvet mührü kabul edilen "ben"le ilgili rivayetler zikredilebilir. İkrime yoluyla İbn Abbas'tan aktardığı rivayetler daha çok tefsirle ilgilidir. İbn Mes'ûd'un oğlu aracılığıyla Sîmâk'ten yaptığı nakiller arasında Hz. Peygamber'in hadislerini başkalarına aktaranları öven ve müjdeleyen rivayet de vardır.

Ebû Hâtîm er-Râzî, Sîmâk'ın sadûk, sika; Yahyâ b. Maîn de sika olduğunu söyler. İbn Adî'ye göre onun rivayetlerinin çoğunda bir problem yoktur ve hadisçiler bunları terketmemiştir, bu rivayetler hâsen mertebesinde. Ancak Sîmâk'ın kendilerinden hadis naklettiği râviler arasında meçhul şahsiyetlerin, hatta sika olmayan kişilerin bulunması onun eleştirilme sebeplerinden biri olmuştur. Ayrıca İkrime tarihiyle İbn Abbas'tan olan rivayetleri dolayısıyla iştirmediği halde bazı rivayetleri iştirmiş gibi aktarması, başkalarının münkatî' olarak rivayet ettiği haberleri, mevsul ve mevkuf rivayetleri merfû diye nakletmesi, çok hata yapması ve telkin kabul etmesi gibi sebeplerle tenkit edilmiştir. Şu'be, Süfyân es-Sevrî ve İbnü'l-Mübârek'in onu zayıf bulduğu, Cerîr b. Ab-